

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 sierpnia 2020 r.

Pozycja 238

POSTANOWIENIE

z dnia 18 maja 2020 r.

Sygn. akt Ts 165/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Z.K. w sprawie zgodności:

art. 183 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach lub rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, ze zm.) w zakresie, w jakim „wyłącza osobom otrzymującym emerytury na podstawie art. 183 ust. 1-5 [tej] ustawy (...) możliwość zastosowania [jej] art. 110a (...) w odniesieniu do tzw. części socjalnej emerytury, obliczanej według zasad określonych w art. 53 [tej] ustawy (...)” z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 listopada 2019 r. (data nadania) Z.K. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Decyzją z 30 maja 2017 r. (znak: [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. (dalej: ZUS) odmówił skarżącej prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w wypadku skarżącej nie można zastosować przeliczenia świadczenia zgodnie z art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887, ze zm.; dalej: ustawa emerytalna), ponieważ do ponownego ustalenia wysokości emerytury obliczonej w myśl art. 183 ustawy emerytalnej z tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu jej przyznania stosuje się art. 108 tej ustawy.

Od powyższej decyzji skarżąca wniosła odwołanie. Zażądała jej zmiany przez ponowne ustalenie wysokości emerytury. Argumentowała, że od 1 marca 2014 r. ma ustalone prawo do emerytury i po jego ustaleniu od 1 kwietnia 2014 r. pozostaje zatrudniona na podstawie umowy o pracę, a jej wynagrodzenie przekracza 250% przeciętnego wynagrodzenia.

Wyrokiem z 9 października 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Okręgowy) oddalił odwołanie, zwróciwszy uwagę na to, że redakcja art. 183 ustawy emerytalnej oznacza, iż „przewidziana w nim metoda ustalania wysokości emerytury wskazuje na tzw. mieszany jej charakter – odsyłający do obliczenia według dotychczasowych zasad przewidzianych w art. 53 ustawy [emerytalnej]”. Zdaniem Sądu Okręgowego, wprowadzie do przeliczania emerytur ustalonych na podstawie art. 53 tej ustawy odnoszą się art. 109-111 ustawy emerytalnej, jednak nie dotyczą one emerytur mieszanych, które przelicza się (również w części obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej) z zastosowaniem reguł wynikających z art. 108 w związku z art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny w Ł. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd Apelacyjny) wyrokiem z 14 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił apelację od tego orzeczenia. Podzielił on wykładnię art. 183 ust. 6 i art. 110a ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej dokonaną przez Sąd Okręgowy. Odnośnie zarzutów sformułowanych w apelacji wskazał, że skarżąca pobiera emeryturę ustaloną w systemie zdefiniowanej składki. Kwotę emerytury w tym systemie ustala się zaś tylko raz, tj. albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka (obecnie rozwiązania stosunku pracy). Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w wypadku dalszego opłacania składek w sposób wskazany w art. 108 w związku z art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem mechanizm przeliczenia emerytury polega na zwiększeniu świadczenia obliczonego według reguł określonych w art. 26 tej ustawy o iloraz zwaloryzowanych składek zaewidencjonowanych na koncie pracującego emeryta po dniu ustalenia prawa do emerytury i wyrażonego w miesiącach średniego trwania życia ustalonego dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia. W ustawie emerytalnej nie przewidziano bowiem przepisu dopuszczającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury kapitałowej, jak w art. 110 dla emerytur obliczanych od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15 ustawy emerytalnej. Sąd Apelacyjny wskazał także, że art. 110a ustawy emerytalnej, co do zasady umożliwiający ponowne przeliczenie emerytury u osób, wobec których zastosowanie miało ograniczenie wskaźnika wysokości podstawy emerytury do 250% przeciętnego wynagrodzenia, dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 27-50e, a więc w całości ustalanych na tzw. starych zasadach, na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej.

Wyrok Sądu Apelacyjnego wraz uzasadnieniem został doręczony skarżącej 5 sierpnia 2019 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 2 stycznia 2020 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: wyjaśnienie, w jaki sposób zakwestionowany w skardze art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej w zakresie w niej określonym narusza prawo skarżącej do zabezpieczenia społecznego. Skarżąca została także zobowiązana do doręczenia (odpisu lub kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem) decyzji ZUS z 30 maja 2017 r. (znak: [...]), wyroków Sądu Okręgowego z 9 października 2018 r. (sygn. akt [...]) oraz Sądu Apelacyjnego z 14 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]), a także oryginału dokumentu lub jego kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem, potwierdzającego datę doręczenia skarżącej ostatecznego orzeczenia, jak też pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, określającego sprawę, w związku z którą została wniesiona skarga konstytucyjna oraz jego czterech kopii.

Pismem procesowym z 9 stycznia 2020 r. skarżąca odniosła się do zarządzenia.

Zdaniem skarżącej zakwestionowany w skardze konstytucyjnej art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej narusza zasady równości i zakazu dyskryminacji w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego. Różnicuje bowiem sytuację osób, których emerytura została w całości

ustalona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej i osób, których wysokość emerytury została wyliczona na podstawie art. 53 (20% wysokości świadczenia) i art. 26 ustawy emerytalnej (80% wysokości świadczenia). Zdaniem skarżącej obie kategorie ubezpieczonych są podmiotami podobnymi, ponieważ: 1) uzyskiwały wysokie wynagrodzenie; 2) przed 1 stycznia 1999 r. odprowadzały składki od rzeczywistych – wysokich – zarobków bez górnych ograniczeń; 3) ich wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przekracza 250%; 4) ich emerytura została wyliczona z zastosowaniem art. 53 ustawy emerytalnej (w całości lub w części); 5) pracowały po osiągnięciu wieku emerytalnego. Kryterium różnicującym te osoby jest ich wiek oraz składniki emerytury (które są pochodną wieku). Jak zarzuciła skarżąca, tylko dlatego, że urodziła się po 31 grudnia 1948 r., nie może skorzystać z wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, tj. 303,51%.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził adwokat, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo procesowe.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ od wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 czerwca 2019 r. (sygn. akt [...]), oddalającego jej apelację, nie przysługują żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, ponieważ odpis powyższego orzeczenia został skarżącej doręczony 5 sierpnia 2019 r., a skarga została wniesiona do Trybunału 5 listopada 2019 r.

2.4. Skarżąca prawidłowo określiła przedmiot kontroli, tj. art. 183 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 53, ze zm.). Przepis ten, w brzmieniu: „Do ponownego ustalenia wysokości emerytury, o której mowa w ust. 1-5, z tytułu podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym po dniu przyznania emerytury stosuje się art. 108”, był bowiem podstawą prawną orzeczenia, w związku z którym wniosła skargę do Trybunału.

2.5. Zakwestionowanemu w skardze przepisowi, w zakresie tam wskazanym, skarżąca zarzuciła naruszenie zasad równości i zakazu dyskryminacji w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego. Przepis ten „wyłącza [bowiem] możliwość ponownego jednorazowego przeliczenia socjalnej części świadczenia, która jest liczona na starych zasadach”. Ograniczenie to nie obejmuje natomiast osób, których emerytura została wyliczona w całości na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej (tj. na tzw. starych zasadach), a które – tak jak skarżąca –

„przed 1 stycznia 1999 r. płaciły składki od wysokości swoich rzeczywistych zarobków, bez ograniczenia do 250%”.

3. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.